

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/177/2024
Identifikačné číslo spisu:	6122419340
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:6122419340.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Pokoj v duši n. o., Považská Bystrica, Kuzmányho 903/3, IČO: 45 732 264, zastúpeného advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária FARDOUS PARTNERS s.r.o., Šaľa, Hlavná 6, IČO: 47 241 543, proti žalovanej Obci Lednické Rovne, Lednické Rovne, Námestie slobody 32/4, IČO: 00 317 462, zastúpenej advokátskou kanceláriou LEGAL POINT s.r.o., Považská Bystrica, Nemocničná 979, IČO: 47 253 495, o zaplatenie 2.400 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. PB-4C/43/2022, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 10. júla 2024 sp. zn. 5Co/7/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 10. júla 2024 sp. zn. 5Co/7/2024 vo výrokoch I. a III. a rozsudok Okresného súdu Trenčín z 21. septembra 2023 č. k. PB-4C/43/2022-115 vo výrokoch II. a III. z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia v r a c i a Okresnému súdu Trenčín na ďalšie konanie.

Uznesenie Okresného súdu Trenčín z 02. októbra 2024 č. k. PB-4C/43/2022-185 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 21. septembra 2023 č. k. PB-4C/43/2022 nespojil na spoločné konania konanie vedené na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. PB-4C/43/2022 a konanie vedené na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 36Up/784/2023 (I. výrok), žalobu zamietol (II. výrok) a rozhodol, že žalovaná má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %, ktorú náhradu trov konania je žalobca povinný zaplatiť žalovanej do troch dní od právoplatnosti uznesenia o výške náhrady trov konania, ktoré po právoplatnosti tohto rozhodnutia vydá súdny úradník (III. výrok).

1.1. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že predmetom konania bolo zaplatenie istiny 2.400 eur spolu s ročným úrokom z omeškania 9 % z tejto sumy od 01. 03. 2022, 40 eur nákladov spojených s uplatnením pohľadávky a náhrada trov konania. Žalobca uviedol, že ako nezisková organizácia poskytuje všeobecne prospešnú sociálnu službu vo verejnom záujme v zariadení pre seniorov K. a uzavrel zmluvu o poskytovaní sociálnych služieb s klientkami V. R. a P. C., ktoré majú trvalý pobyt v R. T.. Žalovanú obec požiadala o poskytnutie finančného príspevku na prevádzku a zabezpečenie poskytnutia sociálnej služby pre klientov žalobcu, odkázaných na sociálnu službu v zmysle právoplatných rozhodnutí o

odkázanosti na sociálnu službu. Žalovaná je podľa žalobcu povinná preddavkovo poskytnúť finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi, ktorý jej doručil zmluvy o poskytovaní sociálnej služby. Suma príspevku je podľa žalobcu zákonom určená k 01. 01. 2022 najmenej vo výške 1.200 eur. Žalobca tvrdil, že neuzavretie zmluvy o zabezpečení sociálnej služby za splnenia všetkých zákonných podmienok nebráni vzniku jeho nároku na tento finančný príspevok, nakoľko nie je podmienený zabezpečením sociálnej služby zo strany príslušnej obce. Uvádzal, že voči žalovanej má pohľadávku z titulu neuhradeného finančného príspevku vo výške 2.400 eur za rozpočtový rok 2022, z toho 1.200 eur na V. R. a 1.200 eur na P. C..

1.2. Súd prvej inštancie aplikujúc ustanovenia § 8 ods. 1, 4, 6, 10, § 75 ods. 1 písm. a) bod 2, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 17, § 77 ods. 1, 2 a § 110 aq ods. 13, 14 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene živnostenského zákona (ďalej aj „zákon o sociálnych službách“) poukázal na to, že od 01. 01. 2022 vstúpila do účinnosti jeho novelizácia (zákonom č. 484/2021 Z. z.), v súlade s ktorou odkázané osoby, ktorým už v tom čase bola poskytovaná sociálna služba, požiadali žalovanú obec o poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie s finančnou podporou poskytovania tejto sociálnej služby z verejných prostriedkov. Z §-u 8 ods. 6 zák. č. 448/2008 Z. z. vyplýva, že obec poskytne fyzickej osobe sociálnu službu. Podľa dôvodovej správy však len v prípade, ak to obci dovoľujú rozpočtové a iné okolnosti môže poskytnúť fyzickej osobe sociálnu službu alebo zabezpečiť poskytovanie sociálnej služby a súčasne uzatvoriť zmluvu o poskytnutí tohto príspevku s neverejným poskytovateľom sociálnej služby. Ako vyplýva z § 75 ods. 14 zákona o sociálnych službách základnou podmienkou, na ktorú sa viaže povinnosť obce poskytnúť finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi, je písomná zmluva o poskytnutí príspevku na prevádzku služby uzatvorená medzi obcou a neverejným poskytovateľom sociálnej služby. Keďže doposiaľ takáto písomná zmluva medzi obcou a neverejným poskytovateľom uzatvorená nebola, žalovanej nevznikla žalovaná povinnosť. Povinnosť poskytovať príspevok nie je uložená zákonom, ale zakladá sa zmluvou, k uzatvoreniu ktorej dôjde po splnení zákonných podmienok.

1.3. Vo vzťahu k námietke žalovanej, že žalobca si mal nárok uplatniť prednostne od vyššieho územného celku okresný súd poukázal na § 75 ods. 8 zák. č. 448/2008 Z. z., z ktorého vyplýva záver o prednostnom poskytnutí príspevku obcou a až v prípade nemožnosti prichádza do úvahy jeho poskytovanie vyšším územným celkom. Žalobca postupoval v súlade so zákonom a najskôr podal žiadosť obci.

1.4. Výška príspevku je určená v §-e 77 zák. č. 448/2008 Z. z., pričom v nadväznosti na prechodné ustanovenie § 110 aq ods. 13, 14 je nevyhnutné poznať výšku príspevku určenú podľa § 77. Tvrdenie, že suma 1.200 eur predstavuje minimálnu zákonnú ročnú finančnú výšku príspevku je nesprávne, pretože výšku príspevku je potrebné určiť postupom podľa § 77 citovaného zákona. Ust. § 75 ods. 16 označeného zákona určuje výšku príspevku vtedy, ak je odkázaná osoba umiestnená v zariadení neverejného poskytovateľa v inej obci. S prihliadnutím na dôvodovú správu sa táto výška finančného príspevku viaže na zabezpečenie sociálnej služby odkázanej osobe obcou, ak obec požiadala poskytovateľa sociálnej služby o poskytovanie sociálnej služby (v tomto prípade nebolo tvrdené ani preukazované, že by žalovaná odkázaným osobám zabezpečila poskytovanie sociálnej služby, teda že by požiadala žalobcu ako poskytovateľa o poskytnutie sociálnej služby). Zákonné podmienky pre určenie výšky príspevku podľa § 75 ods. 16 cit. zák. potom splnené neboli. Vzhľadom na to je pri určení výšky príspevku nevyhnutné postupovať podľa § 77 ods. 1, 2 zákona o sociálnych službách a nemožno vychádzať z údajne minimálnej sumy príspevku 1.200 eur. Žalobca nepreukázal výšku príspevku podľa § 77 ods. 1, 2 uvedeného zákona, neunesol dôkazné bremeno a bremeno tvrdenia, čo tiež zakladá nedôvodnosť žaloby.

1.5. Súd prvej inštancie zamietol návrh žalobcu na spojenie prejednávanej veci s vecou vedenou na Okresnom súde Banská Bystrica, čo odôvodnil predovšetkým hospodárnosťou konania vyplývajúcou z rozdielného štádia, v ktorom sa to-ktoré konanie nachádza.

1.6. Výrok o náhrade trov konania zdôvodnil súd prvej inštancie ustanovením § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (v ďalšom aj „CSP“) a plným úspechom žalovanej v spore. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník s poukazom na § 262 ods. 2 CSP.

2. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 10. júla 2024 sp. zn. 5Co/7/2024 rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II., III. potvrdil (I. výrok), odvolanie žalobcu

voči výroku I. o nespojení vecí na společné konání odmítl a rozhodl, že žalovaný má nárok na náhradu trov odvolacího konání voči žalobci v rozsahu 100 %, kterou náhradu je žalobce povinný zaplatit žalovanému vo výšce určené soudem prvej instance (III. výrok). Poukázal pri tom na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie rozsudku súdu prvej instance, s ktorým sa stotožnil (§ 387 ods. 1, 2 CSP).

2.1. Odvolací súd zopakoval, že sporným medzi stranami bolo, či povinnosť žalovanej platiť príspevok žalobcovi vzniká zo zákona alebo na základe uzatvorenej zmluvy, ďalej výška poskytnutého finančného príspevku a skutočnosť, či žalovaná čiastočne uznala nárok žalobcu na poskytnutie finančného príspevku.

2.2. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej instance, že bez existencie záväzkového vzťahu medzi stranami sporu založeného zmluvou o poskytnutí finančného príspevku žalovaná nemá povinnosť jeho úhrady žalobcovi. Uviedol, že zákon č. 448/2008 Z. z. v §-e 75 ukladá povinnosť obci poskytnúť finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, ale táto povinnosť je viazaná na splnenie podmienok uvedených v ods. 5 tohto zákonného ustanovenia. V ods. 14 § 75 stanovuje, že finančný príspevok sa poskytuje na základe písomnej zmluvy a najskôr odo dňa uzavretia zmluvy o poskytovaní tohto finančného príspevku. Z tohto znenia zákona aj podľa názoru odvolacieho súdu žalovanej vznikne povinnosť poskytnúť predmetný príspevok až po uzatvorení zmluvy, k čomu medzi sporovými stranami nedošlo. Podotkol, že ak strany sporu nie sú schopné sa na obsahu zmluvy dohodnúť a uzatvoriť ju, žalobca musí zvoliť iný druh žaloby.

2.3. Odvolací súd s poukazom na vyjadrenie žalovanej k žalobe, zo zvukového záznamu z pojednávania, ako aj obsahu zápisnice o pojednávaní súdu prvej instance dospel k záveru, že prednes právneho zástupcu žalovanej na pojednávaní nie je možné vyhodnotiť ako čiastočné uznanie nároku žalobcu, nakoľko žalovaná sa od začiatku konania bránila neexistenciou záväzkového vzťahu medzi ňou a žalobcom a vyjadrila sa len k výške príspevku tak, že príspevok nie je správne vyčíslený a uviedla jeho výšku, ktorá by podľa jej názoru mala byť správna.

2.4. Výškou finančného príspevku sa odvolací súd nezaoberal, nakoľko medzi stranami sporu nedošlo ku vzniku záväzkového vzťahu. Súd prvej instance sa preto v rozhodnutí zaoberal výškou žalovanej sumy nadbytočne. Odvolací súd sa tiež nezaoberal námietkou žalobcu v replike k vyjadreniu žalovaného v tom smere, že súd mal danú vec posudzovať podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení, nakoľko táto námietka bola vznesená až po lehote na podanie odvolania v zmysle § 365 ods. 3 CSP.

2.5. Na vydanie medzitýmného rozsudku podľa § 214 CSP v konaní pred súdom prvej instance neboli podľa odvolacieho súdu splnené procesné podmienky. Vydanie medzitýmného rozsudku by bolo účelné vtedy, ak by si určenie výšky nároku vyžadovalo podrobné a časovo náročné dokazovanie. V prejednávanej veci nebol daný základ nároku žalobcu.

2.6. Súd prvej instance podľa odvolacieho súdu bezdôvodne nespojil veci na spoločné konanie. V tomto kontexte odvolací súd poukázal na ust. § 166 ods. 1, 2 CSP, kedy ods. 1 dáva súdu možnosť v záujme hospodárnosti konania spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a buď skutkovo súvisia alebo týkajúce sa tých istých strán sporu s tým, že druhým kritériom je hospodárnosť konania. O spojení vecí na spoločné konanie rozhoduje súd formou uznesenia, proti ktorému nie je prípustné odvolanie (§ 357 CSP). Odvolací súd preto odvolanie žalobcu voči výroku I. napadnutého rozsudku súdu prvej instance odmítl ako neprípustné.

2.7. O trovách odvolacieho konania bolo odvolacím súdom rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP a zásadou úspechu.

3. Proti I. a III. výroku rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Po opise základného skutkového stavu, chronológie súdneho konania a polemiky (aj) s (právnymi) závermi súdov nižších inštancií dovolateľ zdôvodnil dovolanie podané podľa § 420 písm. f) CSP v podstate nedostatočným odôvodnením, nepreskúmateľnosťou a arbitrárnosťou rozsudku odvolacieho súdu a vadami v procese hodnotenia dôkazov s odkazom na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 104/2022 aj porušením princípu právnej istoty. Argumentoval, že v odvolaní poprel skutkové zistenia súdu prvej instance týkajúce sa rozpočtových možností obce (ktoré neboli žalovanou tvrdené ani preukázané) a poukázal na to, že súd prvej instance zamenil nárok žalobcu na

poskytnutie finančného príspevku na prevádzku s povinnosťou obce zabezpečiť poskytovanie sociálnej služby (14. bod odôvodnenia rozsudku okresného súdu). Súd prvej inštancie postupoval podľa § 8 ods. 6 zákona o sociálnych službách vzťahujúceho sa na žiadateľov, ktorým sociálna služba ešte nie je poskytovaná, v prejednávanej príhode ale odkázané osoby už mali poskytovanie sociálnej služby zabezpečené. Konštatovania súdu prvej inštancie nevyplyvajú z vykonaného dokazovania a zasahujú do kontradiktórnosti konania. Odvolací súd sa s touto argumentáciou nevysporiadal a za sporné medzi stranami sporu označil iba to, či povinnosť platiť príspevok v prospech žalobcu vzniká zo zákona, alebo na základe uzatvorenej zmluvy, čím zasiahol do princípu právnej istoty. Napokon vytkol súdom nižších inštancií, že jeho nárok neposudzovali podľa § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka. Súdny nevysvetlil, prečo pri výklade zákona nevychádzali zo žalobcom predloženej dôvodovej správy k zákonu č. 484/2021 Z. z. Ak sa súd prvej inštancie odmietol zaoberať výškou finančného príspevku, a v tomto smere odmietol vykonať dokazovanie, nie je zrejmé, na základe akých dôkazov, skutkových tvrdení strán sporu, odvolací súd arbitrárne dospel k záveru, že „...žalobca nepreukázal výšku ujmy, preto nemožno akceptovať ani nárok žalobcu odvodzovaný z titulu bezdôvodného obohatenia...“.

3.2. Pri dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ vymedzil ako právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená, otázku: „Je pre vznik obligatórnej povinnosti obce a obligatórneho nároku žalobcu podľa § 75 ods. 1 písm. a) bod 2 zákona o sociálnych službách (vrátane obligatórneho nároku neverejného poskytovateľa podľa § 75 ods. 2, ods. 5 zákona o sociálnych službách, ďalej aj „ZSS“) potrebné uzavretie písomnej zmluvy podľa § 75 ods. 14 ZSS, alebo sa ust. § 75 ods. 14 ZSS uplatní výlučne pri fakultatívnej povinnosti obce (VÚC) a fakultatívnom nároku neverejného poskytovateľa sociálnej služby v prípadoch podľa § 75 ods. 6, ods. 7 a ods. 8 ZSS?“ Uviedol, že rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1KO/8/2022 nie je vo vzťahu k prejednávanej otázke ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. Argumentoval, že pri gramatickom a logickom výklade uvedených ustanovení je potrebné zohľadniť rozdiel v oprávnenom subjekte, ktorému prináleží nárok na finančný príspevok poskytovateľa sociálnej služby v zmysle § 75 ods. 1 a v zmysle § 75 ods. 5 zákona o sociálnych službách. Zákonodarcu v čase novelou prijatej právnej úpravy v dôvodovej správe rozlišoval medzi jednotlivými príspevkami. Ak sú splnené kritériá podľa § 8 ods. 6 uvedeného zákona, obec je ex offio povinná zabezpečiť poskytovanie sociálnej služby odkázanej osobe. Povinnosti je možné ukladať obci výlučne zákonom a tieto nemôžu vzniknúť/meniť sa/zaniknúť na zmluvnom základe. V prípade obligatórnej pôsobnosti obce poskytovať finančný príspevok (§ 75 ods. 1, ods. 2, ods. 5 zákona o sociálnych službách v znení účinnom od 01. 01. 2022) nie je možné pre vznik tejto povinnosti vyžadovať uzatvorenie zmluvy. Ust. § 75 ods. 14 nemožno vykladať tak, že finančný príspevok sa v prípade jeho obligatórneho poskytnutia poskytuje na základe písomnej zmluvy, ktorej uzavretie nie je povinné. Uvedený predpis sa má podľa dovolateľa vykladať tak, že je potrebné ho aplikovať v prípade fakultatívnej možnosti obce a VÚC (§ 75 ods. 6, ods. 7, ods. 8 ZSS) poskytovať finančný príspevok na prevádzku alebo finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy, kedy je potrebné uzavretie zmluvy o poskytovaní tohto finančného príspevku za účelom preukázania vynakladania peňažných prostriedkov z verejných zdrojov.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je s poukazom na § 422 ods. 1 písm. a) CSP prípustné (minimálna mesačná mzda v roku 2022 - v čase podania žaloby - predstavovala sumu 646 eur). Pred podaním žaloby žalobca oslovil a zaslal žalovanej návrh zmluvy o poskytovaní finančného príspevku na prevádzku, na druhej strane v súdnom spore tvrdil, že ide o zákonnú povinnosť obce. Žalobca opomína a nereflektuje vo vzájomných súvislostiach jednotlivé ustanovenia zák. č. 448/2008 Z. z. Ďalej žalovaná poukázala na rozsudok Okresného súdu Trenčín zo dňa 12. 12. 2023 sp. zn. 80C/42/2023, z ktorého odôvodnenia citovala body 26 až 35. Žalovaná je názoru, že v súdnom prípade súdy oboch inštancií (najmä súd prvej inštancie) rozhodnutie o nepriznaní peňažného plnenia odôvodnili riadne, výstižne a dôsledne. Súdom nemožno vytknúť akékoľvek procesné pochybenie, spôsobilé založiť dovolací dôvod. Ani argumentácia žalobcu venovaná tzv. rozpočtovým možnostiam obce v kontexte nároku, ktorého sa v spore domáhal nepredstavuje tzv. dôvod zmätočnosti zakladajúci opodstatnenosť žalobcovho dovolania. Navyše žalobca podal dovolanie len voči odvolaciemu rozhodnutiu, nie voči rozhodnutiu súdu prvej inštancie, preto jeho námietky týkajúce sa rozpočtových možností obce sú právne irelevantné. Argumentácia žalobcu zaoberajúca sa

tým, že súd prvej inštancie odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že nárok na poskytnutie finančného príspevku na prevádzku vznikne iba v prípade vyššie uvedenej podmienky a až v prípade, ak to dovoľujú rozpočtové možnosti obce má povahu posudzovania právnej stránky veci. Žalovaná zdôraznila, že žalobca argumentáciu, podľa ktorej mal súd jeho nárok posudzovať podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení nepoužil v odvolaní, ale až v replike k vyjadreniu žalovanej zo dňa 03. 01. 2024. Po poskytnutí rozsiahlej argumentácie k právnomu posúdeniu sporu žalovaná uviedla, že si uplatňuje plnú náhradu trov dovolacieho konania.

5. Dovolateľ vo svojom vyjadrení k vyjadreniu žalovanej zopakoval svoje dovtedajšie tvrdenia o arbitrárnosti, nepreskúmateľnosti, nedostatočnom odôvodnení rozsudkov súdov nižších inštancií, o vadách v procese dokazovania. Uviedol, že konštatovania súdu prvej inštancie nevyplyvajúce z vykonaného dokazovania, vyvedené nad rámec skutkových tvrdení sporových strán a vykonaného dokazovania, a postup súdu prvej inštancie vrátane postupu odvolacieho súdu vážnym spôsobom zasahujú do kontradiktórnosti sporového konania a do práva žalobcu na spravodlivý súdny proces (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP). Žalobca v samotnej žalobe a počas celého konania deklaroval a preukázal, že pred podaním žaloby vyzval žalovanú na dobrovoľné splnenie jej povinnosti spoločne s návrhom zmluvy o poskytovaní finančného príspevku na prevádzku, žalovaná svoju povinnosť dobrovoľne nespĺnila. Zaslanie návrhu uvedenej zmluvy bolo len snahou vyhovieť požiadavke žalovanej.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti jeho strán, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia a na jeho riadne odôvodnenie, zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

7.2. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

8. K týmto námietkam dovolateľa o nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. K jeho naplneniu dochádza tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle. Povinnosťou súdu je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť (§ 220 CSP a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by

mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov - od 01. 07. 2016 strán sporu (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne *Kraska c/a Švajčiarsko* z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

9. Z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 245/2022 zo dňa 20. septembra 2022 vyplýva, že „arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 336/2019).“ Svojvôľa (arbitrárnosť) sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách: ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide aj vtedy, ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

10. Dokazovanie je procesným právom osobitne upravený postup súdu v civilnom konaní, slúžiaci k utvoreniu poznatkov súdu o skutočnostiach dôležitých pre rozhodnutie, ktorých existencia alebo neexistencia zostala pochybná, kedy súd svojimi zmyslami poznáva určitú rozhodujúcu skutočnosť priamo alebo poznáva určité správy o tejto skutočnosti. Pri tomto postupe utvorené poznatky sa nazývajú skutkové poznatky a myšlienkový postup hodnotenia rozhodujúcich skutočností je skutkovým hodnotením.

11. Hodnotenie dôkazov je činnosť, pri ktorej súd hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

12. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť, ak súd pri rozhodnutí vychádzal zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne ak nezistil určitú podstatnú

skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

13. Na nesprávnosť hodnotenia dôkazov možno usudzovať zo spôsobu, akým súd hodnotenie vykonal. Ak nemožno v tomto smere vyčítať súdu žiadne pochybenia (napr. že výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá pravidlám logického myslenia, alebo že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dokazovania nevyplynuli alebo opomenul rozhodné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo), hodnotenie dôkazov z iných ako hore uvedených dôvodov dovolací súd preskúmať nemôže.

14. Odvolací súd sústredil svoju pozornosť na časť odvolacej argumentácie žalobcu týkajúcu sa vyriešenia nutnosti uzatvorenia zmluvy o povinnosti žalovanej platiť finančný príspevok na prevádzku poskytovanej služby v prospech žalobcu a dospel k záveru, totožnému so záverom súdu prvej inštancie, že zo znenia § 75 ods. 14 zák. č. 448/2008 Z. z. vyplýva poskytnutie uvedeného finančného príspevku na základe a najskôr odo dňa uzavretia písomnej zmluvy o jeho poskytovaní, preto bez jej uzavretia treba žalobu zamietnuť. V dovolaní žalobca tvrdil, že konštatovanie odvolacieho súdu o tom, že ide o spornú otázku vyplývajúcu zo spisu súdu prvej inštancie je v rozpore s obsahom odvolania, v ktorom žalobca poprel skutkové zistenia súdu prvej inštancie týkajúce sa rozpočtových možností obce. Dovolací súd zistil, že súd prvej inštancie v 14. odseku svojho rozsudku vychádzal z § 8 ods. 6 zák. č. 448/2008 Z. z. zákona o sociálnych službách a z dôvodovej správy k jeho novelizácii zákonom č. 484/2021 Z. z. a dospel k záveru, že len v prípade, ak to obci dovoľujú rozpočtové a iné zákonom stanovené okolnosti, môže poskytnúť fyzickej osobe sociálnu službu alebo zabezpečiť poskytovanie sociálnej služby a súčasne uzatvoriť zmluvu o poskytnutí tohto finančného príspevku s neverejným poskytovateľom sociálnej služby. Uzavrel, že povinnosť poskytovať uvedený finančný príspevok sa zakladá zmluvou, k uzatvoreniu ktorej dôjde po splnení zákonných podmienok a až v prípade, ak to dovoľujú rozpočtové a iné zákonom stanovené okolnosti. Bez zmluvy nevznikol záväzkový vzťah medzi obcou a poskytovateľom sociálnej služby, neexistuje teda povinnosť obce plniť a podaná žaloba je nedôvodná. Súd prvej inštancie teda podľa tohto odôvodnenia dospel k záveru, že pre poskytnutie finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby sa vyžaduje uzatvorenie zmluvy medzi obcou a neverejným poskytovateľom sociálnej služby, ale len vtedy, ak poskytnutie tohto príspevku dovoľovali rozpočtové a iné zákonom stanovené okolnosti. Okresný súd zamerajúc sa na to, že zmluva medzi žalobcom a žalovanou nebola uzavretá ale nezdôvodnil, či niektorá strana sporu namietala nenaplnenie uvedeného predpokladu, teda že rozpočtové a iné zákonom stanovené okolnosti v posudzovanom spore uzavretie zmluvy (ne)umožňovali, a ak takáto námietka bola vznesená, či a aké dokazovanie v tomto smere bolo vykonané a ako boli dôkazy vyhodnotené. Z odôvodnenia jeho rozsudku vyplýva len to, že žalovaná v odpore proti platobnému rozkazu uviedla tvrdenie o nedostatku rozpočtových prostriedkov na uvedený účel v r. 2022. Uvedený nedostatok v procesnom postupe súdov nezohli ani odvolací súd, ktorý k odvolacej námietke žalobcu smerujúcej proti tomuto záveru nezaujal nijaké stanovisko.

15. Dovolacia polemika dovolateľa s konkrétnymi právnymi závermi odvolacieho súdu vylučuje arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia a nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd nemohol procesne pochybiť tým, že vec podľa názoru dovolateľa nesprávne právne posúdil (ani v situácii, že sa stotožnil s právnymi závermi súdu prvej inštancie - teda postupoval podľa § 387 ods. 2 CSP). Žalobca sa nestotožňuje s právnym posúdením veci súdmi nižšej inštancie a aplikáciou právnych noriem v otázke, že povinnosť uložená podľa § 75 ods. 1 zákona o sociálnych službách je podmienená existenciou zmluvného vzťahu. To síce pojmovo zodpovedá vymedzeniu dovolacieho dôvodu, avšak podľa § 432 ods. 2 CSP, čo by zakladalo (za splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania) prípustnosť dovolania len podľa § 421 CSP (nie podľa § 420 písm. f) CSP).

16. Na základe vyššie uvedeného (14. bod odôvodnenia tohto uznesenia) dovolací súd dospel k záveru, že konanie na súdoch nižších inštancií trpí vadou zmätočnosti v intenzite porušujúcej právo na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd potom zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) rozsudok odvolacieho súdu aj rozsudok súdu prvej inštancie v dovolaní napadnutom rozsahu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Vzhľadom na existenciu tohto dovolacieho dôvodu sa dovolací súd posudzovaním dovolania z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b)

CSP nezaoberal. Rozhodovacia prax dovolacieho súdu je jednotná v názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017, 9Cdo/333/2020).

17. Dovolací súd zrušil nielen rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie, ale aj súvisiace uznesenie okresného súdu z 02. októbra 2024 č. k. PB-4C/43/2022-185 o určení výšky náhrady trov konania, ktoré izolovane existujúce (bez rozhodnutia vo veci samej a bez rozhodnutia o náhrade trov konania) neobstojí. Dovolací súd je totiž podľa § 439 písm. a) CSP viazaný rozsahom dovolania okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý. Výrokom závislým od rozhodnutia o napadnutom výroku je taký výrok, ktorého obsah je viazaný na iný výrok s tým, že sám osebe neobstojí, pokiaľ by tento iný výrok odpadol alebo bol zmenený. O samotnej výške náhrady trov konania bude preto v posudzovanej veci znova rozhodnuté v ďalšom konaní, a to po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP).

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Nad rámec uvedeného dovolací súd dáva stranám sporu aj súdom nižších inštancií do pozornosti, že pristúpil k meritórnemu posúdeniu obdobného sporu v konaní vedenom pod sp. zn. 3Cdo/121/2024, v ktorom dňa 16. februára 2026 vydal rozhodnutie.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.